

3. Нестеренко О.О. Дисертація. Методологія та організація формування інтегрованої звітності. URL: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/3165/1/dis_Nesterenko.pdf.

4. Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика : монографія. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2018. 410 с.

5. Сокіл О.Г. Передумови розвитку звітності про сталий розвиток в Україні. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/9538/1/5.pdf>.

УДК 622.33:005.932

Кріп Марія Степанівна
*аспірант кафедри обліку і аудиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ ВИТРАТ

Вугільна промисловість є основою розвитку багатьох видів економічної діяльності. Вугілля визнане важливим джерелом електроенергії, вихідною технологічною сировиною для численних продуктів хімічної промисловості, а кам'яновугільний кокс потрібний для виплавляння металу. Вугільна промисловість забезпечує паливом залізничний і водний транспорт [2, с. 52-56].

Загострення кризової ситуації у вугільній промисловості, зумовлює потребу проведення структурних перетворень на добувних підприємствах. Проте формування стратегії для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку вугільних підприємств у сучасних умовах можливе за наявності правильно організованої системи управлінського обліку витрат як основного джерела інформації системи управління.

Облік витрат на вугільних підприємствах посідає визначальне місце в обліково-аналітичному процесі підприємства, оскільки на ньому базуються економічні показники виробництва продукції. Згідно П(с)БО 16 «Витрати» витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [1].

Методика й організація обліку витрат і калькулювання собівартості вугілля залежать від технологічних особливостей промисловості. Тому варто виділити такі технологічні особливості, які впливають на організацію обліку витрат і калькулювання собівартості продукції:

- неперервне виробництво, яке охоплює підготовчі й очисні роботи, відбір породи, сортування і навантаження вугілля у вагони тощо;
- головна виробнича підсистема шахти – очисний забій;
- постійне переміщення робочих місць, їх динамічність, віддаленість робочих об'єктів один від одного, короткочасність допоміжних операцій;

- масовий характер виробництва вугілля, відсутність залишків незавершеного виробництва;

- висока трудомісткість і фондомісткість, низька матеріаломісткість.

До технологічних особливостей вугільної промисловості, що впливають на організацію обліку витрат також відносимо: обсяг запасів вугілля у пластах, глибину залягання вугільного пласта, його потужність і кут падіння, спосіб видобування вугілля. Розрізняють наземний (відкритий) і підземний способи видобування вугілля. Економічно вигіднішим є наземний спосіб видобутку, при якому собівартість вугілля є значно нижчою, порівняно з підземним способом.

Підземний спосіб добування вугілля поділяють на три стадії:

- розтин і підготовка шахтного поля до видобування вугілля (проведення виробок);

- видобування вугілля;

- транспортування видобутого вугілля на склад або до споживача.

Шахтне поле – це частина родовища вугілля, яка відводиться для розробки однією шахтою. Щоби створити умови для підготовки вугілля до вилучення проводять розтин, тобто забезпечують доступ із поверхні землі до покладів вугілля за допомогою виробок. Після розтину і підготовки шахтного поля починають очисне вилучення. Роботи, пов'язані з вилученням вугілля, кріпленням забою і управлінням крівлею називають очисними роботами. Головним процесом очисних робіт є очисне вилучення – процес відбою вугілля, навантаження його на конвеєр і доставка вугілля до найближчої транспортної виробки.

Видобуте вугілля з шахти відвантажують безпосередньо споживачеві або на збагачувальні фабрики. На збагачувальних фабриках вугілля подрібнюють, очищають від вмісту в ньому сірки, інших мінеральних речовин і породи, що збільшує його теплотворну здатність. Вугілля є важливим джерелом теплової та електричної енергії. При коксуванні кам'яного вугілля отримують кокс, коксовий газ, аміачну воду, які, в свою чергу, є сировиною для виготовлення продукції [3, с. 42-45].

Облік витрат матеріалів у вугільній промисловості оформлюють лімітно-забірними картками, накладною на відпуск матеріалів, також сигнальною вимогою на понадлімітний відпуск матеріалів, коли потреба в матеріалах перевищує допустимий ліміт. Для обліку МШП використовують «Відомість видачі інструментів і МШП». Облік витрат з оплати праці ведуть на основі: таблицю обліку робочого часу, рапортів на погодинні роботи, форми № 271 «Зведення про працівників на оплату по середньому і доплату до середнього заробітку», відомостей утримань зі зарплати, записок про надання відпусток, форм № 86 «Відомість про суми для нарахування середнього заробітку для оплати відпустки і сум нарахованих відпускних», форм № 3 «Зведення нарахування заробітної плати по підприємству в розрізі видів оплат і категорії персоналу» і форм № 2 «Зведення нарахування заробітної плати по видам оплат в цілому по підприємству». Облік витрат, пов'язаних із амортизацією відображають у «Відомості нарахованої амортизації». Важливим документом є «Звіт про собівартість готової вугільної продукції». Інформацію про витрати

узагальнюють спочатку в Журналі 5, потім у Головній книзі, а згодом у «Звіті про фінансові результати».

Серед особливостей організації обліку витрат у вугільній промисловості виділяємо:

- витрати на геологорозвідку та первинну розробку корисних копалин можуть визнаватися витратами звітного періоду або нематеріальними активами згідно П(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»;

- висока питома вага витрат на амортизацію необоротних активів і на оплату праці при незначних матеріальних витратах;

- специфічними статтями витрат є витрати на геологорозвідку, засоби технічної безпеки, страхування від нещасних випадків, тощо;

- різний порядок відображення в обліку витрат на розвідку запасів корисних копалин залежно від можливості подальшої розвідки та видобутку відповідних запасів корисних копалин;

- для нарахування амортизації основних засобів в бухгалтерському обліку обирають прямолінійний або виробничий метод згідно з обліковою політикою;

- значна кількість специфічних податків і зборів обумовлює додаткове навантаження на бухгалтерську службу.

Також належну увагу варто приділити невиробничим витратам на вугільному підприємстві. Адміністративні витрати здебільшого пов'язані з організацією діяльності й управлінням вугільним підприємством, а з збутові – з доставкою продукції до станції відправлення .

Серед головних напрямів зменшення витрат у вугільній промисловості виокремлюємо енергозбереження. Вугледобування характеризується одночасно наявністю поновлюваних і вторинних джерел енергії, до яких належить тепло вод зі шахт, вентиляційних викидів, побутових стоків і відвалів породи. Використання таких джерел енергії, утилізація тепла одночасно з використанням метану для теплопостачання і гарячого водопостачання для споживачів, може забезпечити значний економічний ефект, оскільки суттєво впливає на зменшення витрат основного виробництва. Доречно зауважити, що видобування вугілля в умовах багатих на метан шахт варто розглядати у комплексі з видобутком газу. Ще до початку робіт із розроблення кожен пласт треба дегазувати [3, с. 42-48].

Отже, технологічні особливості вугільної промисловості суттєво впливають на організацію обліку витрат. Відтак, покращення технологій та обладнання для розроблення пластів і видобутку вугілля спроможне забезпечити зменшення витрат шахти. Особлива увага адміністративного персоналу має бути присвячена оптимізації витрат на виробництво й збут, що призводить до систематичного їх контролю. Є нагальна потреба у формуванні інформації про витрати за місцями їх виникнення і центрами відповідальності. Такі дані можна отримати з технологічних карт виробництва продукції, технічно обґрунтованих норм витрат на виробництво, через оснащення виробництва вимірювальною апаратурою й організацію технічного контролю за якістю продукції.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
2. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: Підручник: К.: Центр учбової літератури, 2010. 392 с.
3. Кузів М.С., Михайлишин Н.П., Гудзь Н.В., Берестецька О.М. Облік в галузях промисловості : навчальний посібник: Тернопіль: КРОК, 2013. 316 с.

УДК 336.018

Кузуб Михайло Віталійович,
*старший викладач кафедри обліку та оподаткування,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

Онопрієнко Юлія Володимирівна,
*студентка факультету фінансів та обліку, група 3-2,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

РАХУНКИ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС ЯК ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У сучасній ситуації, що склалася в економіці, бухгалтерський облік становить собою одну з головних складових успішного розвитку організації. Бухгалтерський облік в цих умовах, які б його методи не були застосовані, не може повністю вирішити проблеми прибутковості галузі. Однак, бухгалтерський облік та його методи покликані сприяти раціональному використанню коштів на всіх етапах фінансового обороту для того, щоб відповідно до об'єктивних процесів визначати фінансові результати підприємств, ефективно планувати та приймати виважені рішення у сфері фінансування.

Для отримання достовірних фінансових показників щодо діяльності підприємства важливими є застосування рахунків бухгалтерського обліку і методологія ведення подвійного запису, які дозволяють здійснювати впорядковану систему обліку фінансово-господарських процесів і виконувати поточний фінансовий контроль за правильністю здійснення бухгалтерського обліку, а також формування фінансової звітності.

Відтак, для розуміння сутності рахунків та подвійного запису як елементів методу бухгалтерського обліку слід розкрити значимість плану рахунків бухгалтерського обліку та методу подвійного запису при веденні бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський рахунок – це метод консолідації та відображення в поточному моменті інформації про рух схожих по виду коштів установ,